

Martingurienea (Mattinguriñe)

JAUREGI ARTANO familia

MATTINGURIÑE kale-etxea da, *Goikokalekoa*.

Joan Jauregi, *Bihurrinekoa* eta *Marrotxeko* Josefa Mari Artano 1934an ezkondu ziren Zaldibin. Donostian ibili ziren ezkon-bidaian. Zortzi seme-alaba izan zituzten, denak etxean, haietako bat txikitari hila. Ezkonduetakoa aurrena *Bentaberrin* jarri ziren bizi izaten eta gero kalean. Errentan egon ziren harik eta aitzak 1957an *Mattinguriñe* erosi zuen arte.

Garai hartan kale bakarra zen Zaldibin, eta oso etxe gutxi. Autoak ere sei-zazpi baino ez ziren izango. Berak gogoratzen duenez, *Fabrikakoa*, *Konpitterikoa*, *Joamanuelenakoa*, *Kanpaingoa*, *Txapeletxekoa* eta *Urtukortakoa*.

Dendak ere hiru ditu gogoan, *Joamanuelene*, *Denda-berri* eta *Mariaundiñe*.

Oinez ibiltzen ziren. Eta bizimodua artzantzatik ateratzen zuten.

Joxe Ramonek berak hiru aldiz aldatu du lanez bere bizitzan. Artzain izan zen aurrena, gero 70eko hamarkadan udaletxean ere aritu zen aguazil lanetan, eta 1972tik aurrera *Biloren*. Lanera beti oinez joan izan da, eta hamabi ordu egiten zuten lana, zazpietatik zazpietara. Larunbatetan ere lan egiten zuten, baina 1974az geroztik, arratsaldeak libre zituzten.

Disfrutatzeke modua ere lana zen, eta dirua eskura jasotzen zuten. Emazteak ez zuen etxetik kanpo lan egiten, eta *Fabrika* ondoan izan du baratzea. Eskolan Zaldibin Don Primitivorekin ikasi zuen.

Elizak indar handia zuen garai hartako bizimoduan eta igandero joaten ziren mezetara. Garrantzi handikoa zen hori eta Joxe Ramon eta anaia menditik jaisten ziren igandero, bi orduko bidea eginez.

Joan aitak *Fabrika Handian* egiten zuen lan, baina ezkontzerako artzain jarri zen, 200 buruko artaldearen erosita.

Apirilaren 15etik 30era bitarte igotzen zen mendira artaldearekin. *Arrantsaon* zuen sarioa eta familia osoa igotzen zen, San Josetatik abuztu azkenera arte. Janaria bizkarrean eramaten zuten zaldirik ez zegoenean. Bi orduko bidea zuten. Eta larrea *Ixaotik* *Koarrera* zuten. Ardiek udan ez zuten inon urik, eta saroirako ere *Olatxotik* ekartzen zuten, ordu erdiko bidean. *Ondarretik* ere bai. Egunean behin edo bitan joan behar izaten zuten ur bila.

Egunean lau-sei gazta egiten zituzten. Eta Ordiziako ferian saltzen zuten.

Horretarako ardiak jetzi, osinekin pasatuz garbitu esnea eta gatzagia ematen zitzaion. Ordu betez edo gel-di izaten zen. Gero malatxarekin nahastu eta eskuarekin baztertuz biltzen zen.

Matoia bildu eta labanarekin ebakitzen zen puskek egiteko, eta zumitzera pasatzen zen.

Eskuekin poliki-poliki zapalduz bajatu, tarteka jorratuz. Ordu pare bat behar izaten zen lau-bost gazta egiteko. Zumitzean goizekoa iluntzera arte eta iluntzekoa goizera arte izaten zuten.

Goizean egunsentian jaikitzen ziren udan. Ardiak bildu eta txabola ingurura ekarri ordu erdi inguruan. Ardiak jetzi, larratu, eta gosaldun ondoren gaztak egin. Inguruko txerriak, oiloak eta baratzea zaindu

eta ondoren bazkaldu. Gero siesta txiki bat. Ondoren berriro lanak egin, txerriak eta baratzea zaindu, ura ekarri edo beste zerbait egin eta arratsaldeko zazpietatik aurrera berriro ere ardiak jeztera.

Gero gaztandegian apalean jarri eta bi egunetik behin buelta emanek sekatu arte bertan izaten zuten. Feriara hilabete pasatu ondoren eramaten zuten.

Gaztak bezala arkumeak ere saltzen zituzten ferian. Hiru orduko bidea egiten zuten, eta mandoarekin jaisten zituzten.

Sarioan bazuten baratzea ere bertan porruak, patatak eta aza ereiten zituzten.

Inguruko artzainekin izaten zuten harremana mendian. Batez ere Muruarekin eta Belokirekin. Kontu-kontari pasatzen zuten denbora. Igandetan *Igaratzan* ere elkartzen ziren.

Unerik gogorrenak udaberrian izaten ziren eta gozoenak udazkenean.

Gaixotzen zirenean etxean geratuta sendatzen ziren.

Neguan Gaintzan eta Altzagaraten egoten ziren. Eta kanpo-herrira San Martinetan edo joaten ziren. Hiru orduko bidean edo. Hernanin *Zabala* baserrian, gaur egun *Txilidarena* den baserri famatuan, izaten ziren urtarilaren 6tik apirilera. Gaintzan *Anbura* eta Altzagaraten *Osiñara* joaten ziren. Kanpo-herriko etxe horietan oso giro ona izaten zuten.

Neguan Erregenetan hasten ziren jaiotzen arku-meak. Orduan esnea inguruko herrietan saltzen zuten eta arkumeak, berriz, harakinari eta partikularrei saltzen zizkieten, Hernanin batez ere.

Neguko unerik gogorrena arkumeak jaiotzen zirenekoa izaten zen. Zenbatetan pasatzen ote zuten gaua begirik bildu gabe!

Informazio emaila: Joxe Ramon Jauregi

Florentxi Irastortza eta Joxe Ramon Jauregi.

Joan Jauregi eta Josefa Mari Artano (aita-amak). 1934

Joxe, Salustiano / Inazio, Joxe Ramon, Joan Mari / Ramoni, Josefa Mari eta Joan (aita-amak) eta Maria Luisa.

Florentxi, Joxe Ramon/ Izaskun eta Aritz (seme-alabak).